

Karahanlılar Dönemi'nin sosyal ve ekonomik hayatı seyahatnamelerde şu şekilde ifade etmiştir:

Kaynak 4

(...) Türkistan, geniş bir imparatorluk ve muktedir bir hükümdarlığın yer aldığı emsalsiz bir ülkedir. Dünyanın göz bebeği, yeryüzünün süsüdür. Gerçek bir Türk yurdudur. Dağlarında ceylanlar seker, ormanlarında aslanlar kükrer. Türkistan, alabildiğince geniş bir ülkedir. Çok eskilerden beri kahramanların mekânıdır ve şanlı bir şöhrete sahiptir. Türkistan halkı, kesinlikle toprağı ekip biçmekle uğraşmayan göçmenler ve çobanlardan oluşur. Otların tabii olarak büyüdüğü meralardan başka yeşil alan yoktur.(...)

Şihabeddin El Ömerî, 2014, s. 106-107.

2| Seyahatnamede verilen bilgilere dayanarak Karahanlıların sosyal ve ekonomik hayatı ile İslamiyet'ten önceki Türklerin sosyal ve ekonomik hayatı arasında görülen benzerlikler ve farklılıklar nelerdir? Düşüncelerinizi ifade ediniz.

Karahanlılarda da İslamiyet'ten önceki Türklerde olduğu gibi halk hayvancılık ve göçebe yaşamla uğraşmıştır. Farklı olarak Karahanlılar yerleşik hayata geçmiş, şehirler kurmuş, tarım ve ticaret gelişmiştir.

Görsel 3.47
Divanü Lügati't-Türk'te Yer Alan
Türk Dünyası Haritası

Kaşgarlı Mahmud'un Divanü Lügati't-Türk adlı eserinde yer verdiği harita, tarihteki ilk Türk dünya haritası (Görsel 3.47) olması açısından büyük bir değer taşır. Kaşgarlı Mahmud, kitabında haritasını yeryüzünün şekli gibi daire biçiminde çizdiğini belirtmiştir. Onun bu haritayı yuvarlak şekilde çizmesi ve bunu dünyanın biçimiyle açıklaması, 11. yüzyılda Türklerin dünyanın yuvarlak olduğunu bildiklerini göstermektedir. Haritada, Türk boylarının yerleşim alanları ile Türklerle ilişki içinde olan yabancı ülkeler ve topluluklar gösterilmiştir.

Kaşgarlı Mahmud bu eserde aynı zamanda Türklerin kullandığı On İki Hayvanlı Türk Takvimi hakkında da bilgiler vermiştir.

2| Divânu Lugati't-Türk hakkında verilen bilgilere göre Türkler 11. yüzyılda hangi alanlarda gelişme göstermiştir? Tartışınız.

Divânu Lugati't-Türk, Türklerin 11. yüzyılda dil, coğrafya, takvim bilgisi ve bilim alanlarında gelişme gösterdiğini kanıtlamaktadır.

Görsel 3.48

Yusuf Has Hâcib, Kutadgu Bilig (Görsel 3.48) adlı eserinde dönem hakkında önemli bilgiler vermiştir. Türklerde kut anlayışının İslamiyet'in kabulünden sonra da devam ettiğine, yöneticilerin halka halkın da yöneticilere karşı sorumluluklarının bulunduğu bu eserden ulaşabilmekteyiz.

2| Verilen bilgilere göre Yusuf Has Hâcib, eserinde Türk devletlerinin hangi özelliği hakkında bilgi vermektedir? Düşüncelerinizi söyleyiniz.

Yusuf Has Hâcib, eserinde Türk devletlerinde yönetim anlayışı ve kut inancının devam ettiğini, yöneticiler ile halkın karşılıklı görev ve sorumlulukları olduğunu belirtmektedir.

Görsel 3.48
Yusuf Has Hâcib, Kutadgu Bilig
(Temsilî)